

Trygg framtid for folk og natur.

Kommuneøkonomi

Nytt inntektssystem
Robek
Økonomi – perspektiv og styring
Skjønnsmidlar

6. januar 2016
Surnadal

Tema

Nytt inntektssystem

Robek

Økonomi – perspektiv og styring

Skjønnsmidler

Forslag om nytt inntektssystem

Høringa er på www.kmd.dep.no

Høringsfrist er 1. mars i år

Som varsla i Kommuneproposisjonen 2015:

- Oppdatering av kostnadsnøklane
- Endra basistilskott
- Endringar i distriktpolitiske tilskott (småkommune- og distriktstilskott)

Og:

- Endringar i skatt kjem i Kommuneproposisjonen 2017 (medio mai)
- Selskapsskatt

Inntektssystemet på 1-2-3

Døme Aure kommune

Totalt rammetilskudd **139 009 000 kr**

Slik beregnes det samlede rammetilskuddet:

Innbyggertilskudd før omfordeling **80 133 000 kr** ▼

Omfordeling:

Utgiftsutjevning * **25 714 000 kr** ▼

Korreksjon for elever i statlige og private skoler **1 240 000 kr** ▼

Tilskudd med særskilt fordeling **23 811 000 kr** ▼

Inntektsgarantiordningen **1 465 000 kr** ▼

Regionalpolitiske tilskudd:

Distriktstilskudd Sør-Norge **5 946 000 kr** ▼

Skjønnstilskudd **700 000 kr** ▼

Frie inntekter på nett 2016

Oppdatering av kostnadsnøkklane

S

Andel innbyggere 0-1 år	0,0055	0,0056
Andel innbyggere 2-5 år	0,1268	0,1445
Andel innbyggere 6-15 år	0,2880	0,2659
Andel innbyggere 16-22 år	0,0210	0,0233
Andel innbyggere 23-66 år	0,0938	0,1101
Andel innbyggere 67-79 år	0,0453	0,0549
Andel innbyggere 80-89 år	0,0693	0,0762
Andel innbyggere 90 år og over	0,0464	0,0384
Basiskriteriet	0,0226	0,0244
Sonekriteriet	0,0132	0,0101
Nabokriteriet	0,0132	0,0101
Landbrukskriteriet	0,0029	0,0022
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandinavia	0,0083	0,0071
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,0461	0,0339
Ikke-gifte 67 år og over	0,0437	0,0455
Dødelighet	0,0460	0,0455
Uføre 18-49 år	0,0046	0,0058
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0047	0,0076
Opphopningsindeks	0,0139	0,0086
Aleneboende 30-66 år		0,0174
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,0115	0,0159
Lavinntektskriteriet	0,0062	0,0099
Andel barn 1 år uten kontantstøtte	0,0296	0,0177
Innbyggere med høyere utdanning	0,0188	0,0194
Urbanitetskriteriet	0,0177	
Norskfødte 6-15 år med innvandrerforeldre, ekskl. Skandinavia	0,0009	
Sum	1,0000	1,0000

Endra basistilskott

I dagens inntektssystem får alle kommunar eit likt beløp til å dekke utgifter knytt til å vere ein kommune, uavhengig av innbyggartal. Dette beløpet er for 2016 om lag 13,2 millionar kroner.

Etter kommunereforma er det ikkje lenger sett på som ein ufrivilleg kostnad å vere ein kommune. Basistilskott vil bli nærare knytt opp mot reiseavstandar, berekna ut frå gjennomsnittleg reisetid for å nå 5.000 innbyggjarar.

I praksis får det ulike verknadar:

- ▶ Ein kommune som har lang reiseavstand for å nå 5.000 innbyggjarar vil oppretthalde tilskottet på om lag 13,2 millionar 2016-kroner
- ▶ Ein kommune som ligg tett opp til 5.000 innbyggjarar vil få dette beløp redusert i takt med kortare reiseavstand

Grenseverdien for reiseavstand er føreslått til 13,3 km, 16,5 km og 25,4 km i høyringsnotatet.

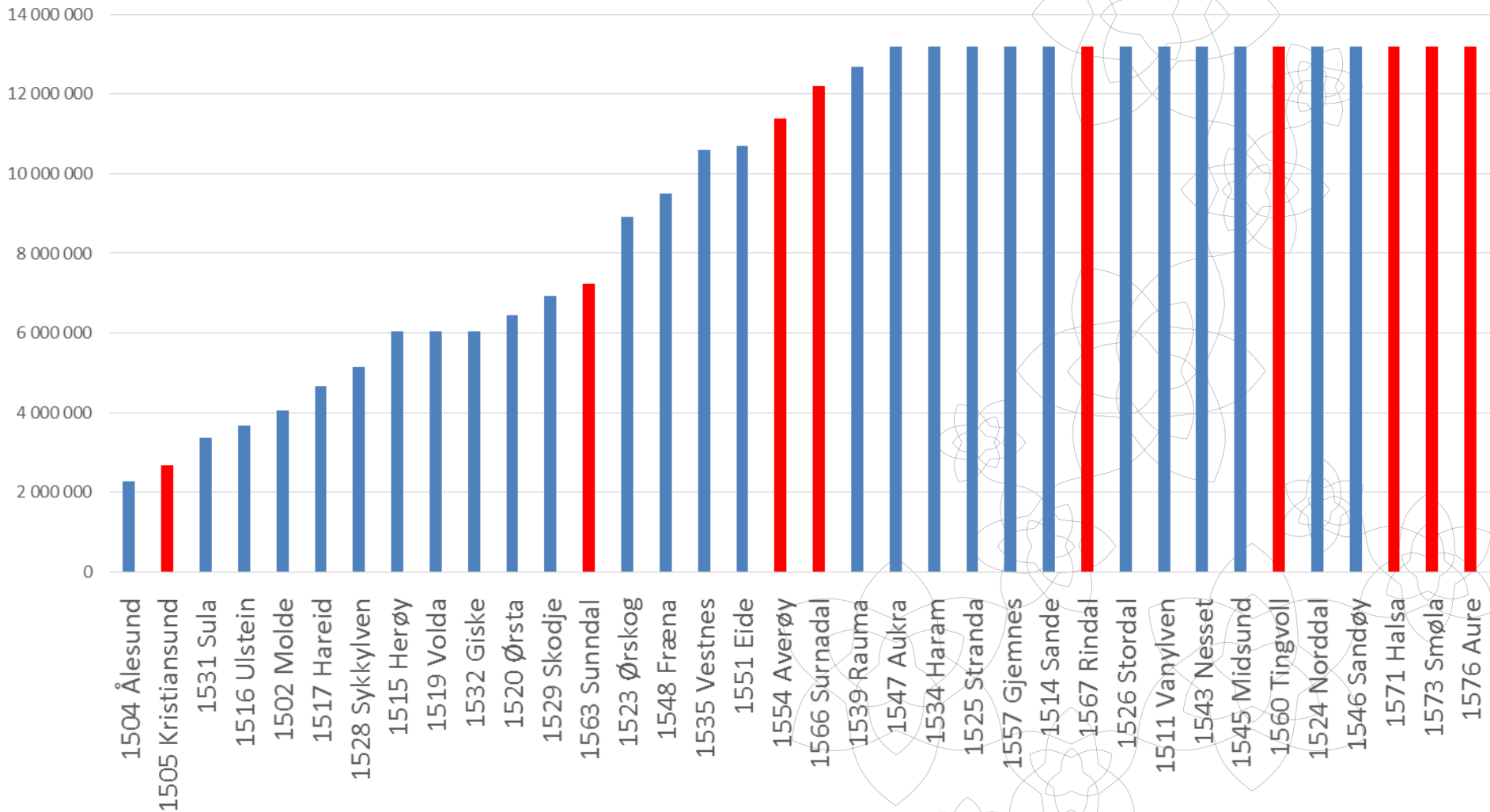

Gjennomsnittleg reiseavstand for å nå 5.000 innbyggjarar i km

1505 Kristiansund	2,7
1554 Averøy	11,5
1557 Gjemnes	18,1
1560 Tingvoll	24,2
1563 Sunndal	7,3
1566 Surnadal	12,3
1567 Rindal	19,8
1571 Halså	29,7
1573 Smøla	49,7
1576 Aure	30,8

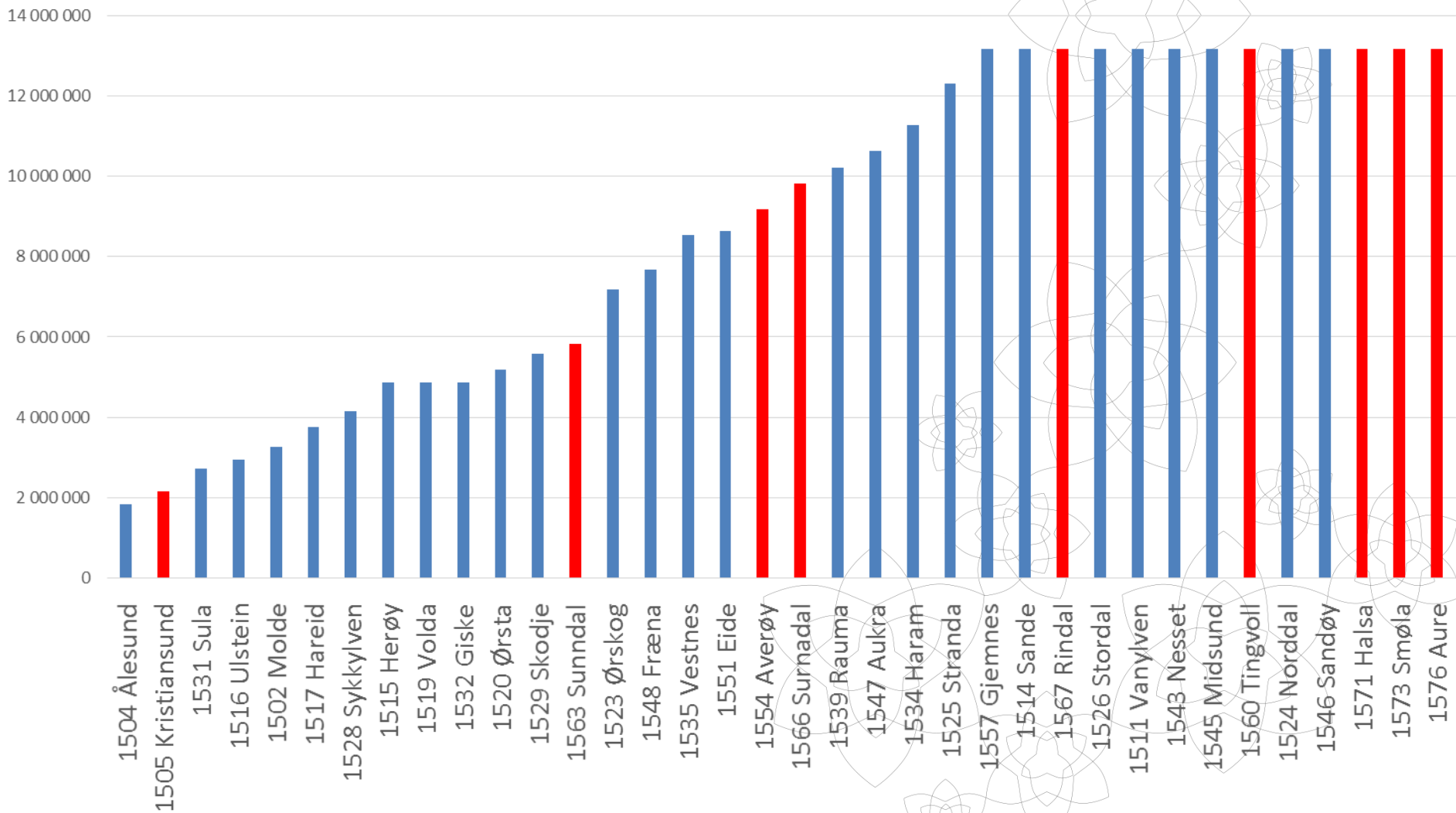

Pengebeløp gitt grensekriteriet 13,3 km

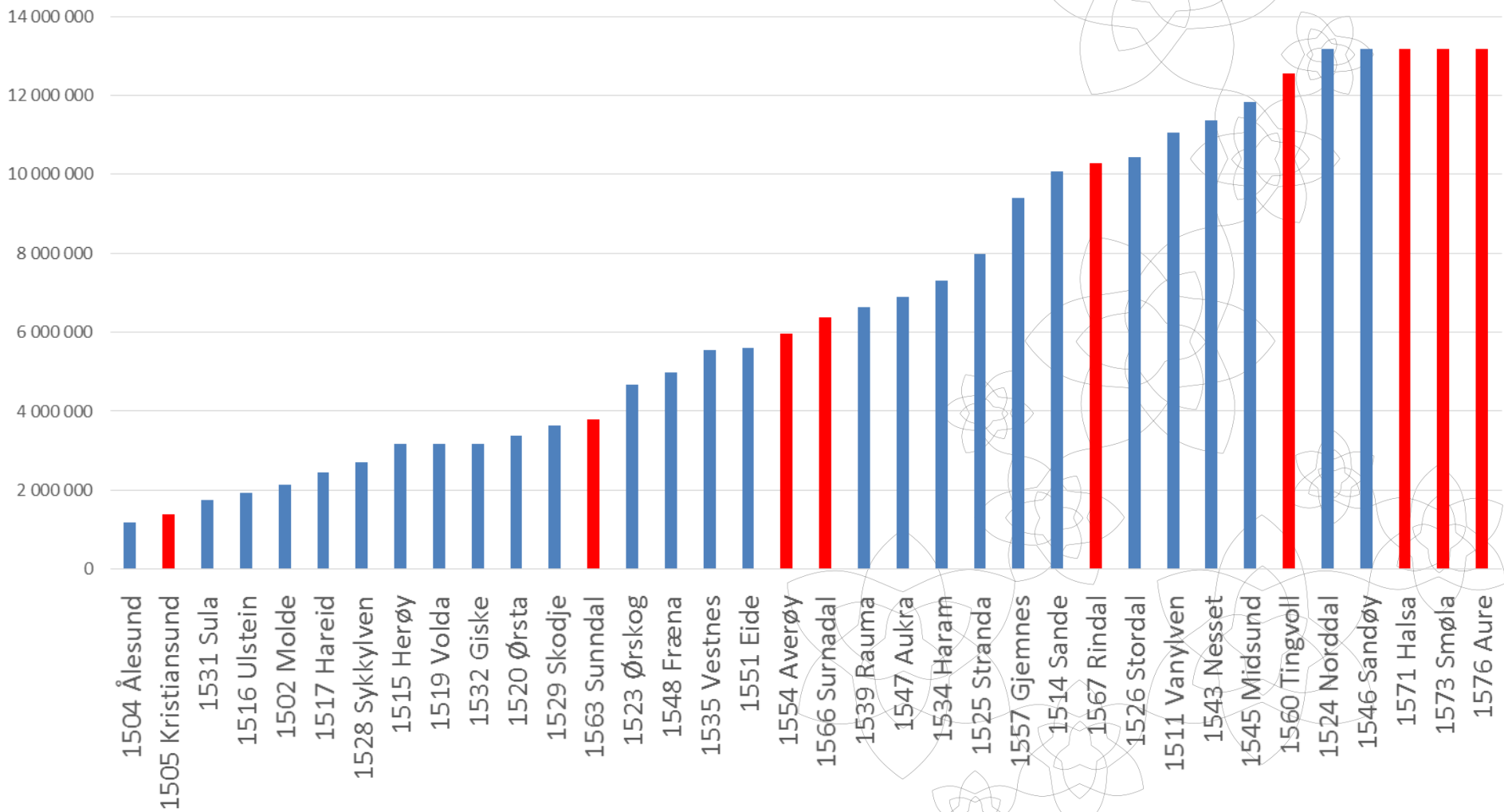

Pengebeløp gitt grensekriteriet 16,5 km

Pengebeløp gitt grensekriteriet 25,4 km

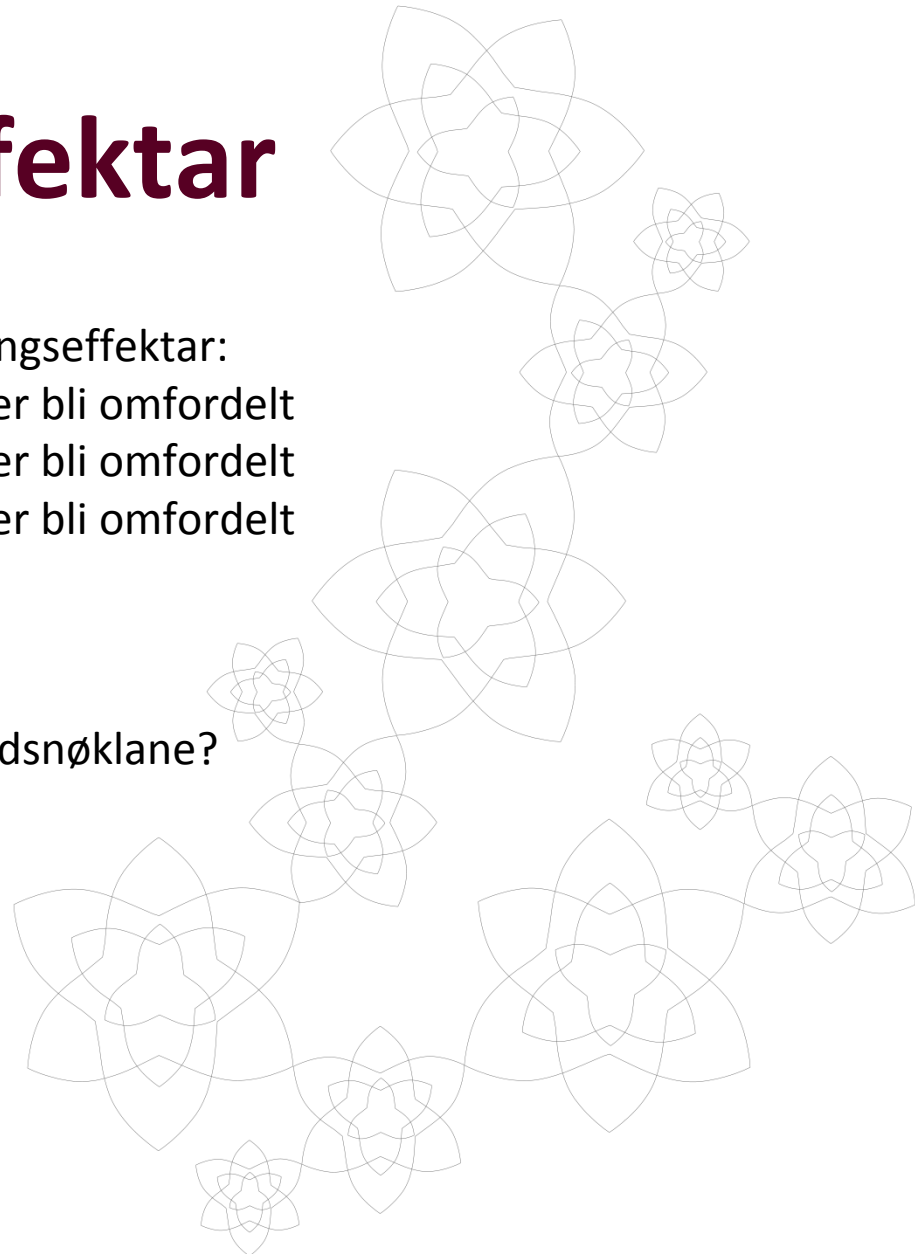
Omfordelingseffektar

Endringar i basistilskottet vil få omfordelingseffektar:

- ▶ Ved 13,3 km vil 1,6 milliardar kroner bli omfordelt
- ▶ Ved 16,5 km vil 1,9 milliardar kroner bli omfordelt
- ▶ Ved 25,4 km vil 2,6 milliardar kroner bli omfordelt

Korleis omfordele?

- ▶ Likt beløp pr innbyggjar?
- ▶ Lik oppvekting av dei andre kostnadsnøklane?

Modellar for å illustrere effektar

Høyringsnotatet gir ikkje klart svar på korleis «restmidlane» for lågare basistilskott skal bli omfordelt.

Netto effektar kan likevel bli illustrert gjennom to hypotetiske modellar:

1. «Restmidlane» blir fordelt flatt pr innbyggjar. Det vil kunne bli gjort gjennom oppvekting av kriteriet «tal på innbyggjarar», men for «enkelt»?
2. «Restmidlane» blir fordelt etter lik oppvekting av kostnadsnøklane. Denne modellen tek omsyn til ulike sosiodemografiske karakteristika, men i for høg grad?

Distriktpolitiske tilskott

Dagens inntektssystem inneheld følgande distriktpolitiske tilskott:	Storleik på tilskottet totalt	Tal på kommunar som får tilskott
Distriktstilskott Sør-Noreg	408 811 000	77
Nord-Noreg- og Namdalstilskott	1 611 747 000	101
Småkommunetilskott	963 501 000	155

Distriktstilskott Sør-Noreg

- Distriktsindeks mellom 0 og 46
- Skatteinntekt dei siste tre åra lågare enn 120 pst av landsgjennomsnitt
- Ikkje mottek småkommunetilskott

Småkommunetilskott

- Færre enn 3.200 innbyggjarar
- Skatteinntekt dei siste tre åra lågare enn 120 pst av landsgjennomsnitt
- Flatt tilskott på 5,475 millionar kroner

Indeks	Sats pr kommune, 1.000 kr	Sats pr innbyggjar
0-35	3 487	693
36-38	2 366	556
39-41	1 777	416
42-44	1 185	279
45-46	593	140

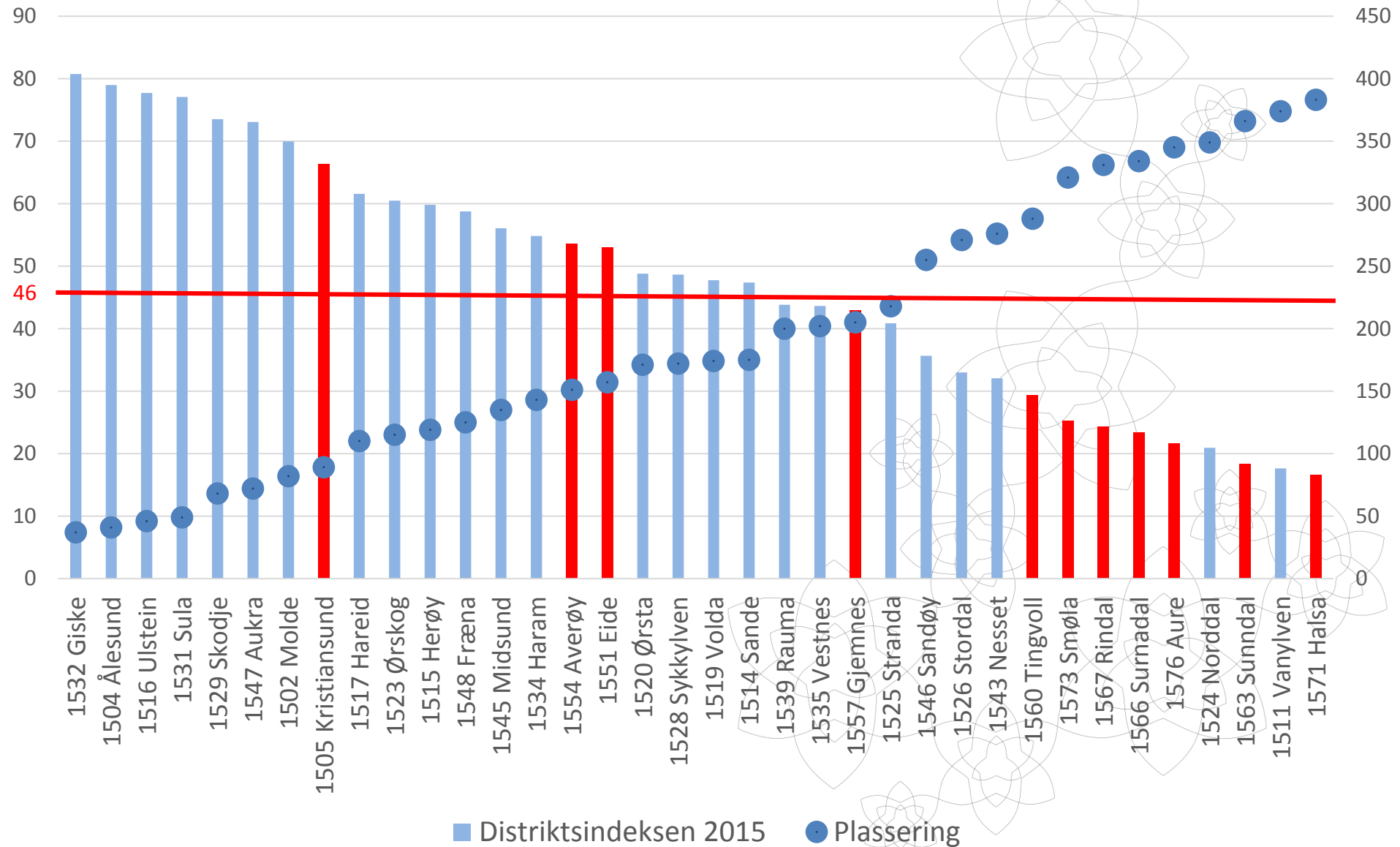

Endringar i distriktspolitiske tilskott

I høyringsnotatet er det føreslått følgande:

- ▶ Nord-Norge- og Namdalstilskottet blir vidareført, og blir slått saman med småkommunetilskottet for desse kommunane til eit nytt Nord-Noregtilskott. Distriktstilskott Sør-Noreg og småkommunetilskottet for kommunane i Sør-Noreg blir slått saman til eit nytt Sør-Noregtilskott.
- ▶ Småkommunetilskottet blir vidareført som eit eget småkommunetillegg innanfor dei to tilskotta; Nord-Noregtilskott og Sør-Noregtilskott.
- ▶ Satsane på småkommunetillegget blir differensiert i høve til kommunane sin verdi på distriktsindeksen, slik at tilskottet blir gradert etter denne på same måte som satsane innanfor dagens Distriktstilskudd Sør-Norge.
- ▶ Det vil bli gjort justeringar i tilskotta slik at meir enn i dag blir fordelt per innbyggjar.

Distriktsindeks og plassering i høve til landet

Skatteelementene

Skatteinntektene er eit resultat av ulike innretningar:

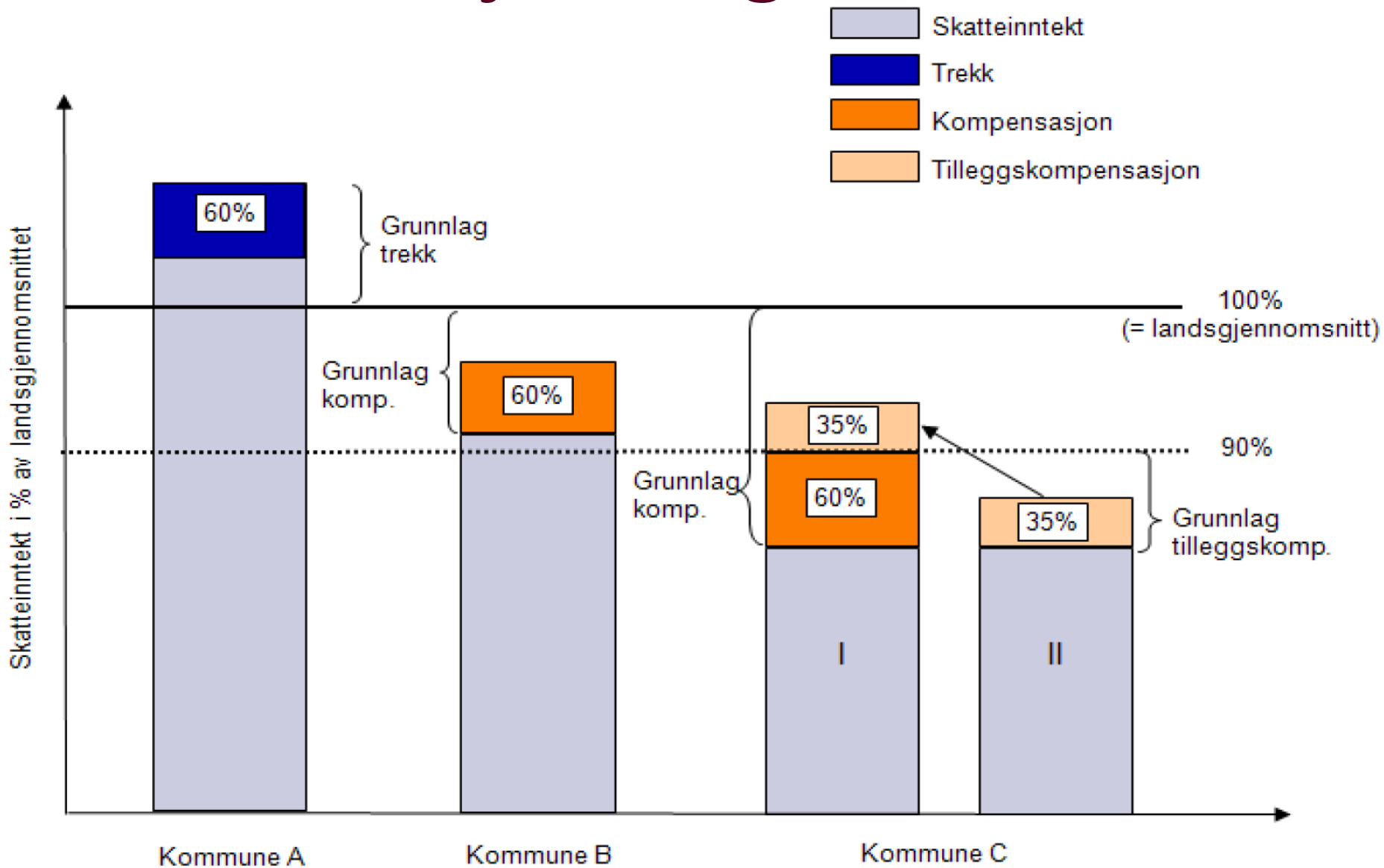
- ▶ Skatteandelen av inntektene
- ▶ Kva element som inngår i den kommunale skatten
 - ▶ Inntekt og formue
 - ▶ Selskapsskatt
 - ▶ Naturressursskatt
 - ▶ Konesjon
- ▶ Skatteutjamninga (inntektsutjamninga)
 - ▶ Innretning
 - ▶ Grad av utjamning

Saman utgjer dei store omfordelingar for både skatterike og –fattige kommunar.

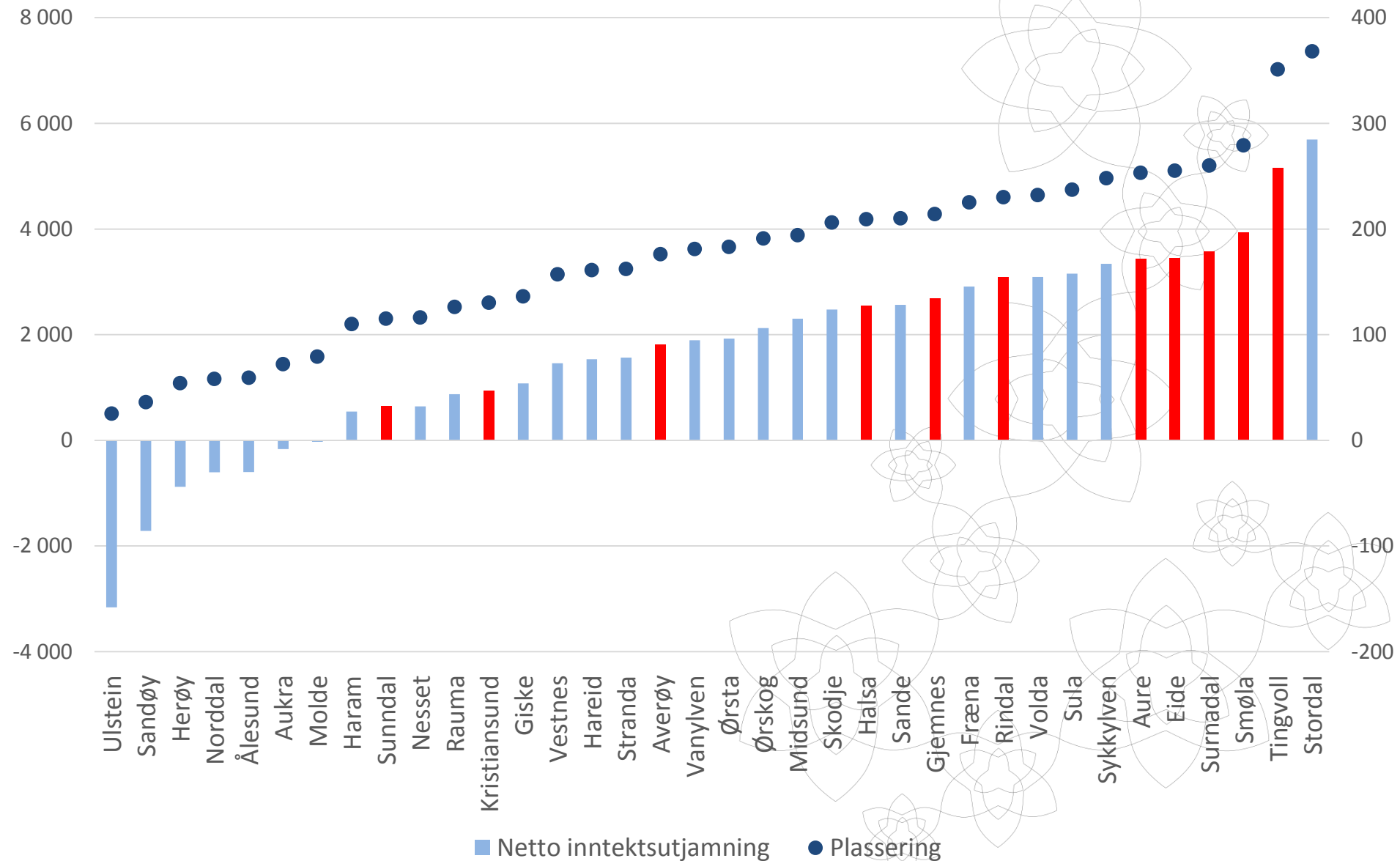

Inntektsutjamninga 2016

Inntektsutjamninga i kr pr innbyggjar og skatteplassering

Skatt 2014

Kommune	Skatte- inngang	I pst av landet i kr pr innb	Inntekts- utjamning i kr pr innb.	Inntekts- utjamning, kommune	Plassering
Sunndal	169 264	93,6 %	973	6 980 688	115
Kristiansund	563 921	91,6 %	1266	30 886 147	130
Averøy	125 329	87,4 %	1913	12 205 646	176
Halsa	33 613	84,3 %	2379	4 560 532	209
Rindal	42 351	82,1 %	2716	6 992 632	230
Gjemnes	54 164	83,7 %	2466	7 749 919	214
Aure	72 755	80,6 %	2932	13 447 606	253
Surnadal	120 188	80,0 %	3024	23 252 531	260
Smøla	42 888	78,5 %	3256	9 252 340	279
Tingvoll	56 739	73,4 %	4025	16 821 663	351

Skatt 2014

Dersom endring i utjamning frå 60 pst tilbake til 55 pst

Knr.	Kommune	Innbyggere pr. 1.1.14	Prosent av lands- gjennomsnitt	Inntektsutjevning i kr pr innb			Potensiell endring
				Symmetrisk utjevning (55 pst.)	Symmetrisk utjevning (60 pst.)	Differanse (55 og 60 pst)	
1505	Kristiansund	24 395	92 %	1 266	1 161	-106	-2 573 846
1551	Eide	3 471	81 %	2 946	2 701	-246	-852 141
1554	Averøy	5 687	87 %	1 913	1 754	-159	-906 675
1557	Gjemnes	2 565	84 %	2 466	2 260	-205	-527 085
1560	Tingvoll	3 064	73 %	4 025	3 690	-335	-1 027 734
1563	Sunndal	7 171	94 %	973	892	-81	-581 724
1566	Surnadal	5 954	80 %	3 024	2 772	-252	-1 500 498
1567	Rindal	2 046	82 %	2 716	2 490	-226	-463 110
1571	Halsa	1 581	84 %	2 379	2 181	-198	-313 497
1573	Smøla	2 166	78 %	3 256	2 984	-271	-587 619
1576	Aure	3 577	81 %	2 932	2 688	-244	-873 991

Ny selskapskatt frå 2017

- ▶ Vart innført i 2016, økonomisk virkning frå 2017
- ▶ Kommunar med vekst i lønssummen i private føretak over ein periode på fire år vil motta ein andel av den nye selskapskatten
- ▶ Tilsvarar omfordeling av om lag 3 milliardar kroner
- ▶ Skal vere omfatta av inntektsutjamninga

Økonomiske perspektiv

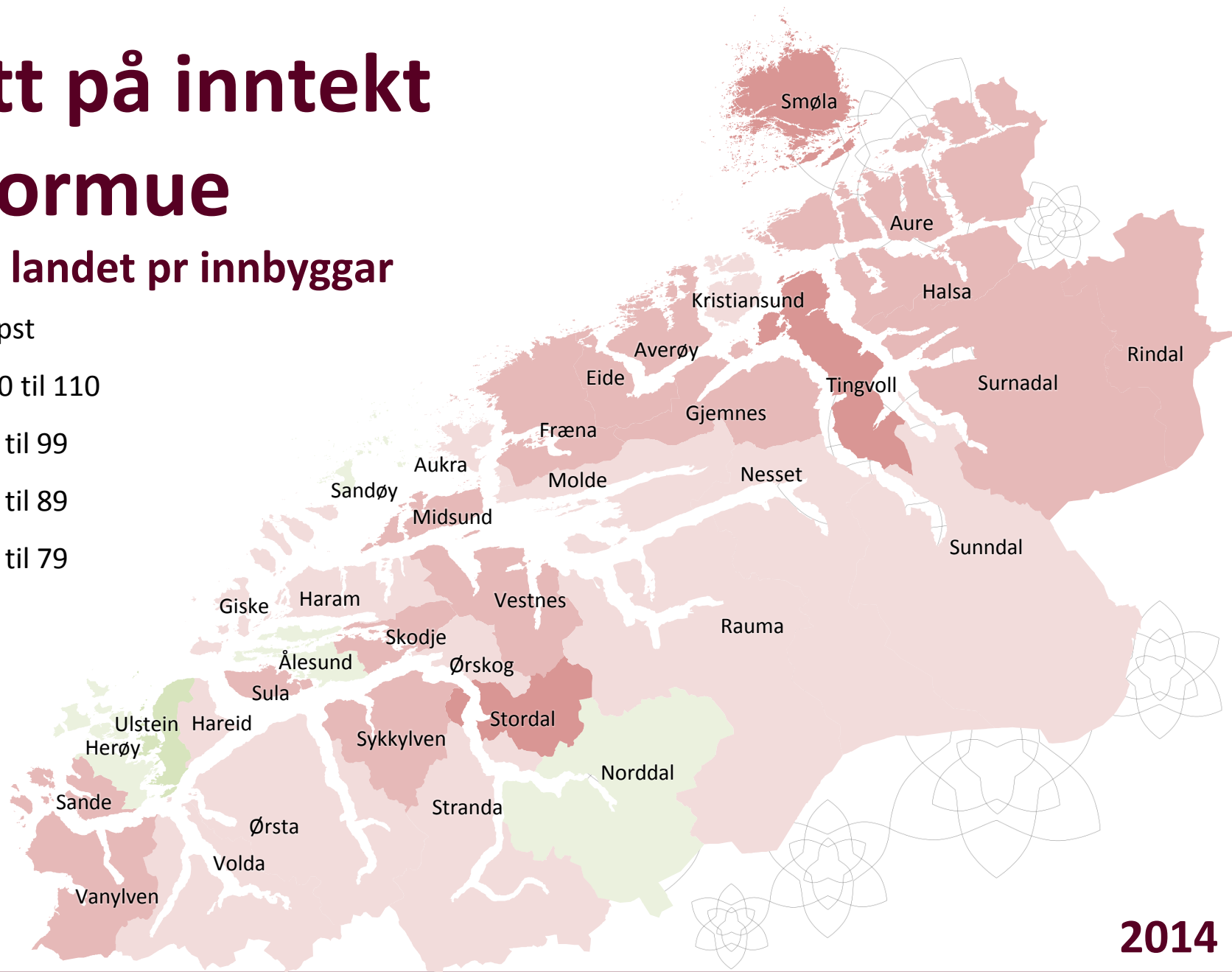
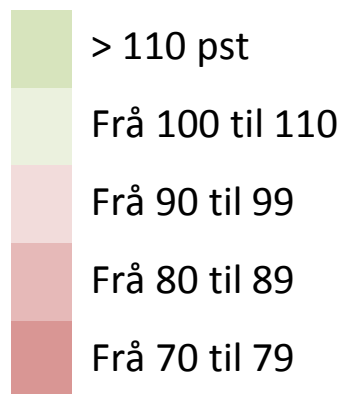
- ▶ Skatt
 - ▶ Inntekt og formue
 - ▶ Eigedomsskatt
 - ▶ Ekstraskatter
- ▶ Arbeidsgivaravgift

- ▶ Handlingsrommet i Møre og Romsdal
 - ▶ Økonomiske resultat
 - ▶ Lånegjeld

Skatt på inntekt og formue

I pst av landet pr innbygger

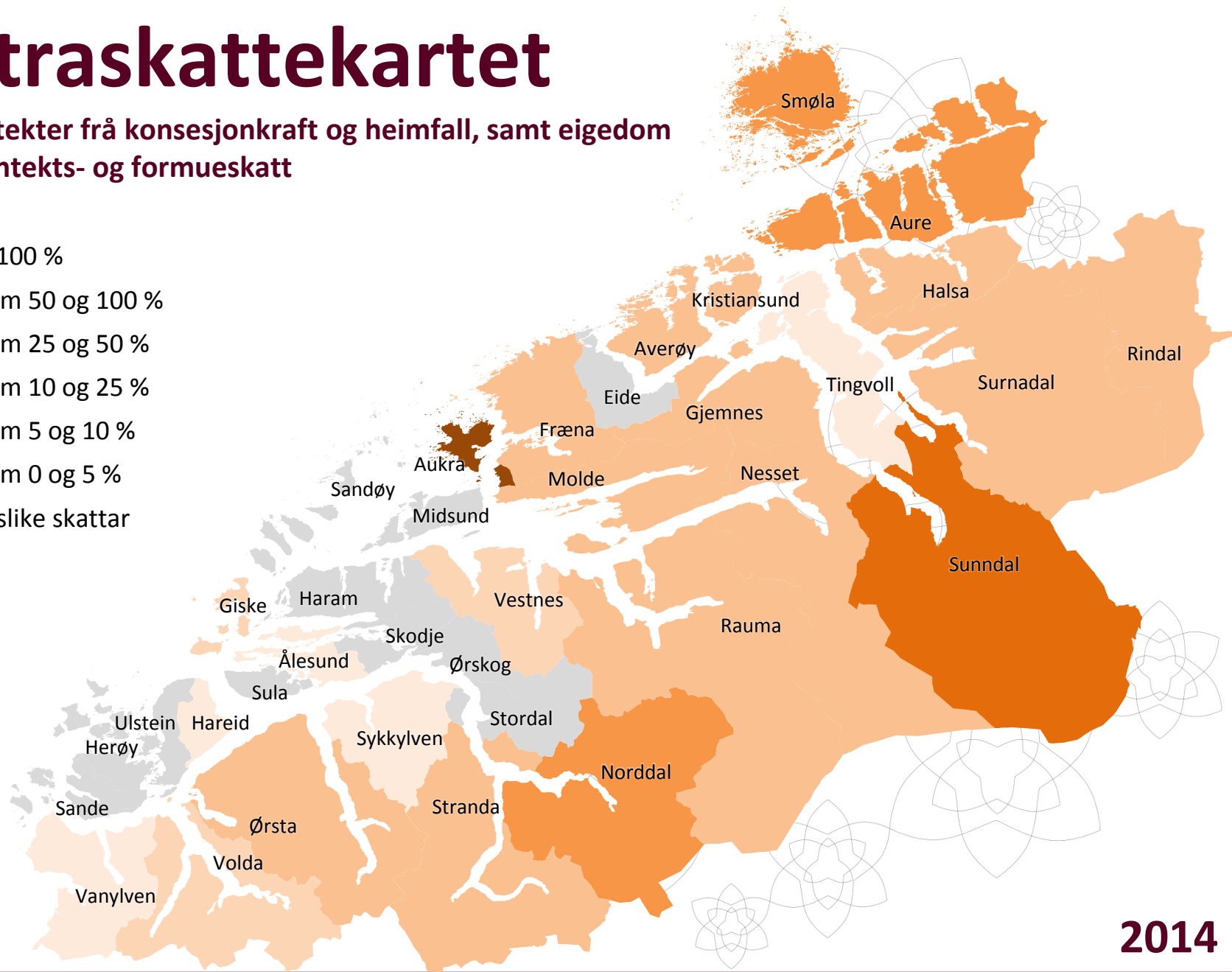
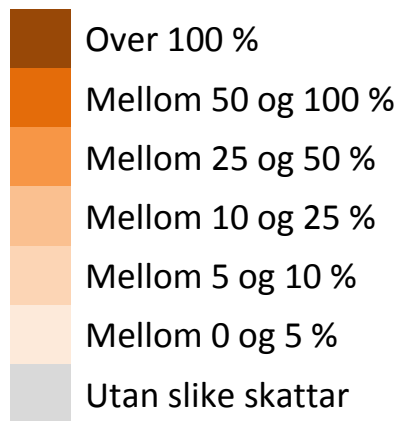
Eigedomsskatt

- Bustad og fritidseigedommar
- Næring og verkar og bruk
- Bustad, fritidseigedommar, næring og verkar og bruk
- Har ikkje eigedomsskat

Ekstraskattekartet

Skatteinntekter frå konsesjonkraft og heimfall, samt eigedom
i pst av inntekts- og formueskatt

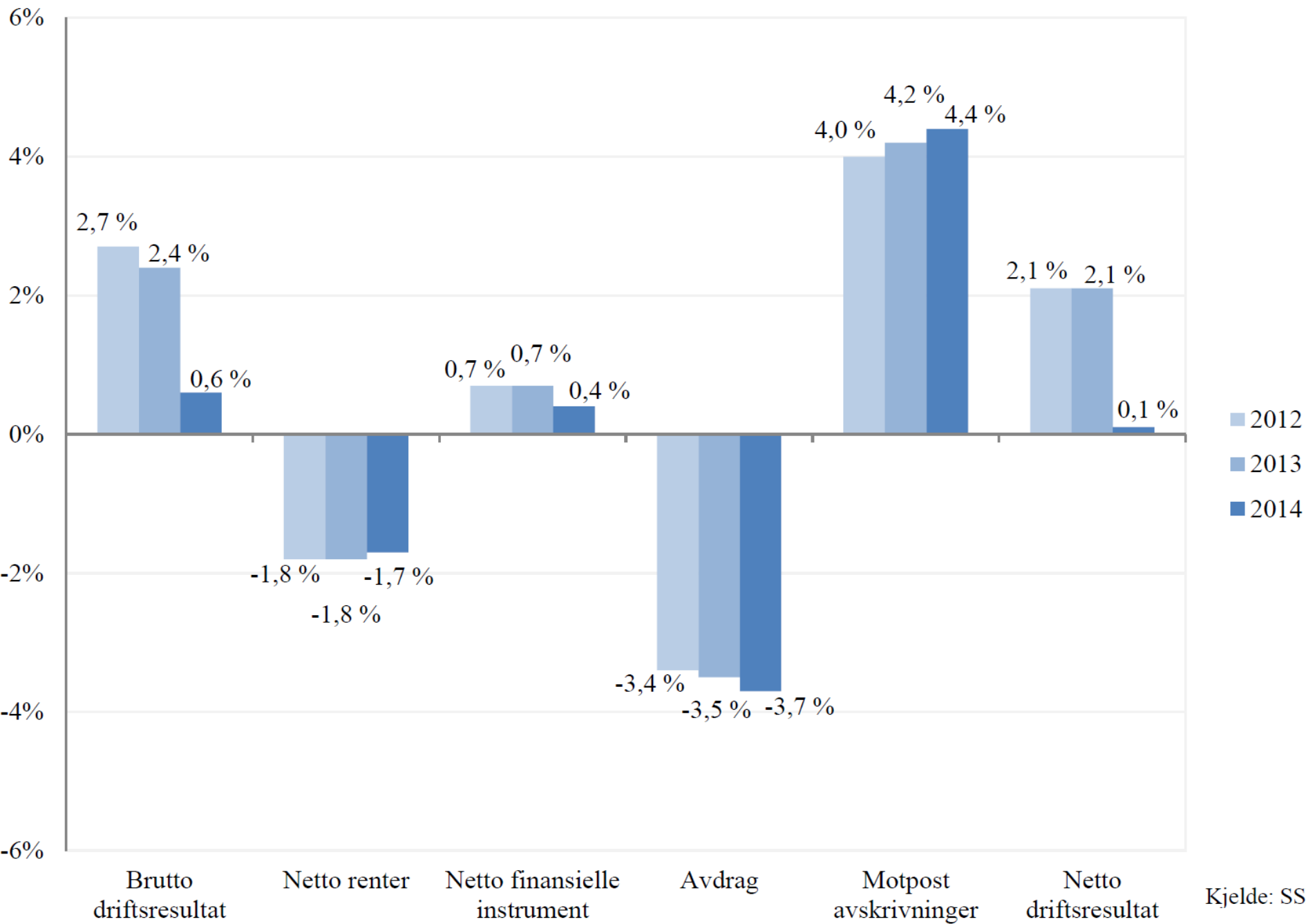

Arbeidsgivaravgift

Sone	Sats
1	14,1 %
1a	*14,1 %
2	10,6 %
3	6,4 %
4	5,1 %

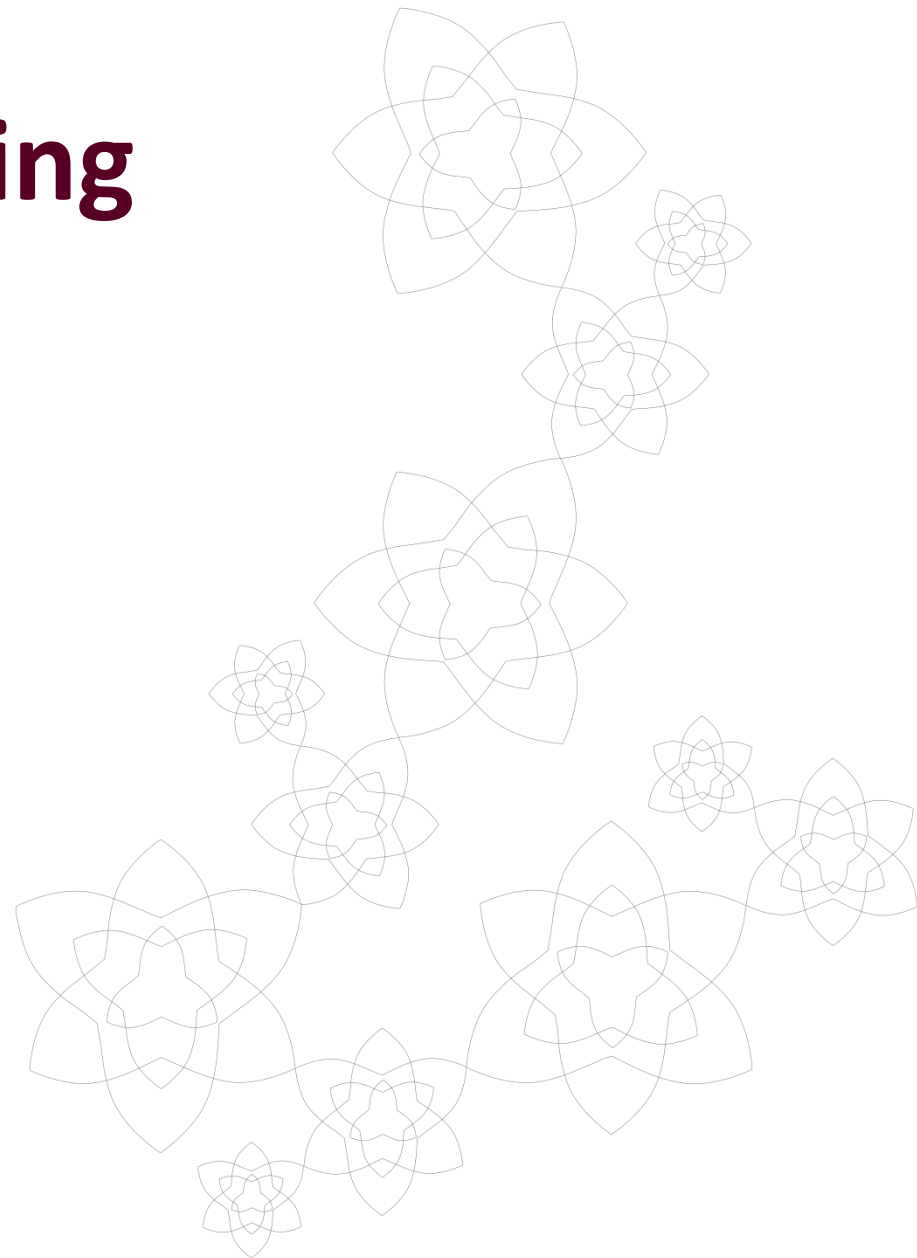
Frå brutto driftsresultat til netto driftsresultat, 2012-2014 Møre og Romsdal

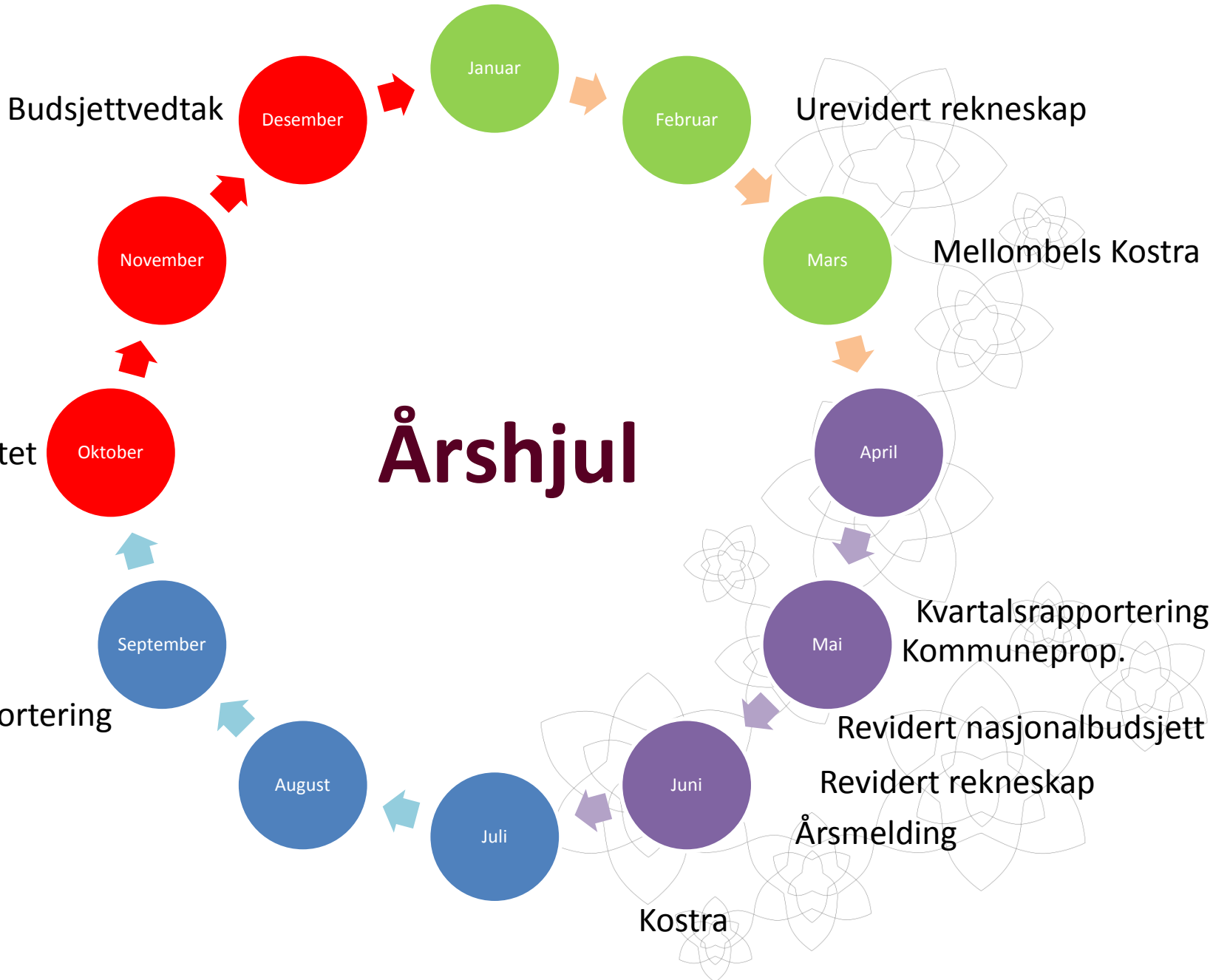

Økonomisk styring

- ▶ Årshjul
- ▶ Årsbudsjettet
- ▶ Økonomiplan
- ▶ Budsjettoppfølging
- ▶ Årsrekneskap
- ▶ Årsmelding

§ 45. Årsbudsjettet.

➤ Kommunestyret med overordna budsjettmynde

1. **Kommunestyret** og fylkestinget skal **innen årets utgang** vedta budsjett for det kommende kalenderår.

➤ Budsjettvedtak og –endringar kan ikkje bli delegert

2. **Kommunestyret** og fylkestinget vedtar **selv** årsbudsjettet og endringer i dette. Vedtaket treffes på grunnlag av **innstilling fra formannskapet** eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgjøre innstilling som nevnt.

➤ Formannskapet ansvarleg for innstillinga

➤ Ulike politiske retningsval

3. Innstillingen til årsbudsjett, med **alle de forslag til vedtak** som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i årsbudsjettet.

4. Kommunestyrets og fylkestingets vedtak om årsbudsjett, samt formannskapets og fylkesutvalgets saksdokumenter, sendes **departementet** til orientering.

➤ Fylkesmannen

§ 46. Årsbudsjettets innhold.

➤ Administrasjonen

1. Årsbudsjettet er en **bindende plan** for kommunens eller fylkeskommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret. I bevilgninger til formål kan det likevel gjøres fradrag for tilhørende inntekter. Kravet om budsjettjhemmel på utbetalingstidspunktet gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen er **rettslig forpliktet** til å foreta.

Uavhengig av status for budsjettet ←

2. Årsbudsjettet skal omfatte **hele kommunens** eller fylkeskommunens **virksomhet**.

3. Årsbudsjettet skal være **realistisk**. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen eller fylkeskommunen kan forvente i budsjettåret.

4. Årsbudsjettet skal være stilt opp på en **oversiktlig måte**. Kommunestyrets eller fylkestingets **prioriteringer**, samt de **målsettinger og premisser** som årsbudsjettet bygger på, skal komme tydelig fram.

§ 46. Årsbudsjettets innhold.

5. Årsbudsjettet skal være inndelt i en **driftsdel** og en **investeringsdel**.
6. Det skal budsjetteres med et **driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger**.
7. I årsbudsjettet kan det **avsettes midler** til bruk i senere budsjettår.
Fond kan òg bli brukt ↗
Ulike typer fond ↙
8. Departementet kan gi nærmere regler om årsbudsjettet og innstilling til årsbudsjettet. I disse reglene kan det stilles krav om **oversikter over inntekter og utgifter** for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet. ↘ **Budsjettskjema 1A, 1B, 2A, 2B**

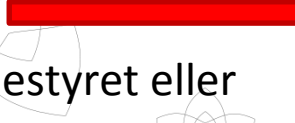

§ 47. Årsbudsjettets bindende virkning.

1. Kommunestyrets eller fylkestingets bevilgninger i årsbudsjettet er **bindende** for underordnede organer. Dette gjelder ikke for utbetalinger kommunen eller fylkeskommunen er **rettslig forpliktet** til å foreta, jf. § 46 nr. 1 tredje punktum.

Løn, gjeld, rekningar, kontraktar, m.v.

 Faste rapporteringer, men òg ved behov

2. Skjer det **endringer** i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal **administrasjonssjefen**, kommunerådets leder eller fylkesrådets leder gi melding til kommunestyret eller fylkestinget.

Administrasjonen ansvarleg for rapportering

3. Får **kommunestyret** eller fylkestinget melding etter nr. 2 foran, skal det foreta **nødvendige endringer** i budsjettet. Det samme gjelder når det på annen måte gjøres kjent med forhold som kan bety vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet.

 Kommunestyret ansvarleg for å fatte vedtak og få budsjett i balanse

§ 48. *Årsregnskapet og årsberetningen.*

1. Kommuner og fylkeskommuner skal for hvert kalenderår utarbeide årsregnskap og årsberetning.

2. Årsregnskapet skal omfatte alle økonomiske midler som disponeres for året, og anvendelsen av midlene. Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes. Årsregnskapet skal føres i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk.

 Ikkje til vitande

3. Kommunestyret og fylkestinget **vedtar** selv årsregnskapet. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt. Vedtaket må angi disponering av regnskapsmessig overskudd eller dekning av regnskapsmessig underskudd.

§ 48. Årsregnskapet og årsberetningen.

5. I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens **økonomiske stilling og resultatet av virksomheten**, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om **andre forhold** av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre **betryggende kontroll** og en **høy etisk standard** i virksomheten. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder **likestilling** i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven om **etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven** og **diskrimineringsloven om seksuell orientering**.

↳ Naturleg å sjå i lys av prioriteringane, målsettingane og premissa i budsjettet
→ Sette i verk prosessar (årshjul)

6. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om årsregnskapet, årsberetningen og regnskapsføringen.

§ 48. *Årsregnskapet og årsberetningen.*

4. Underskudd på årsregnskapet som ikke kan dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan kommunestyret og fylkestinget, etter å ha foretatt de nødvendige endringer i økonomiplanen, vedta at underskuddet skal dekkes over inntil ytterligere to år. I tilfeller der de samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene av at kommunen eller fylkeskommunen skal dekke underskudd etter første og annet punktum vil bli uforholdsmessig store, kan departementet godkjenne vedtak om at underskuddet dekkes over mer enn fire år. Underskudd kan likevel ikke dekkes over mer enn ti år.

 Obs på reglane for Robek

Robek

«Register om betinget godkjenning og kontroll»

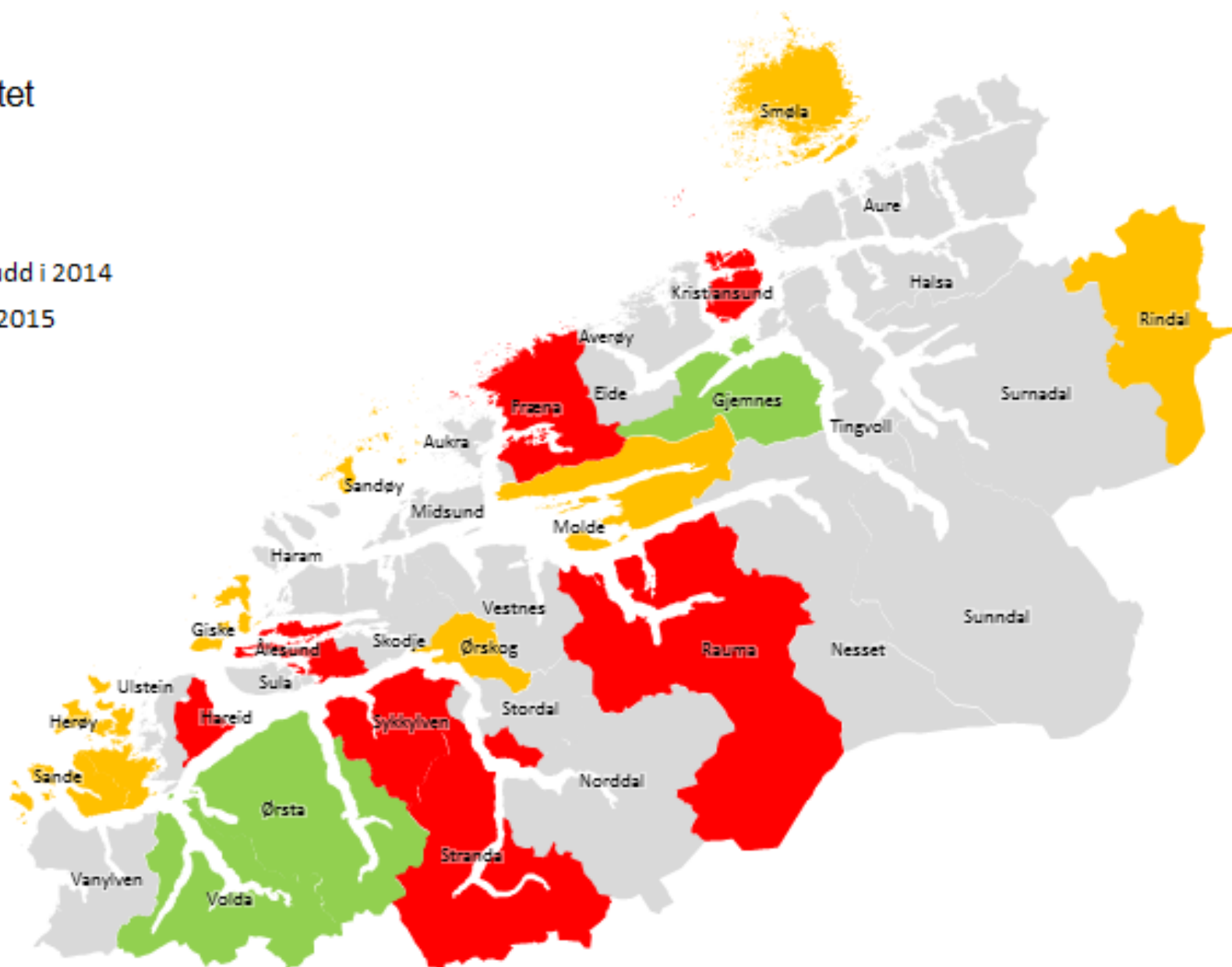
Årsaker til innmelding (kommuneloven § 60):

- a. Budsjett blir vedtatt i ubalanse
- b. Økonomiplan blir vedtatt i ubalanse
- c. Underskudd blir vedtatt dekket inn utover to år
- d. Ikke fulgt vedtatt plan for dekking av underskudd

Robek-kartet

- Robek
- Underskudd i 2014
- Utmeldt 2015

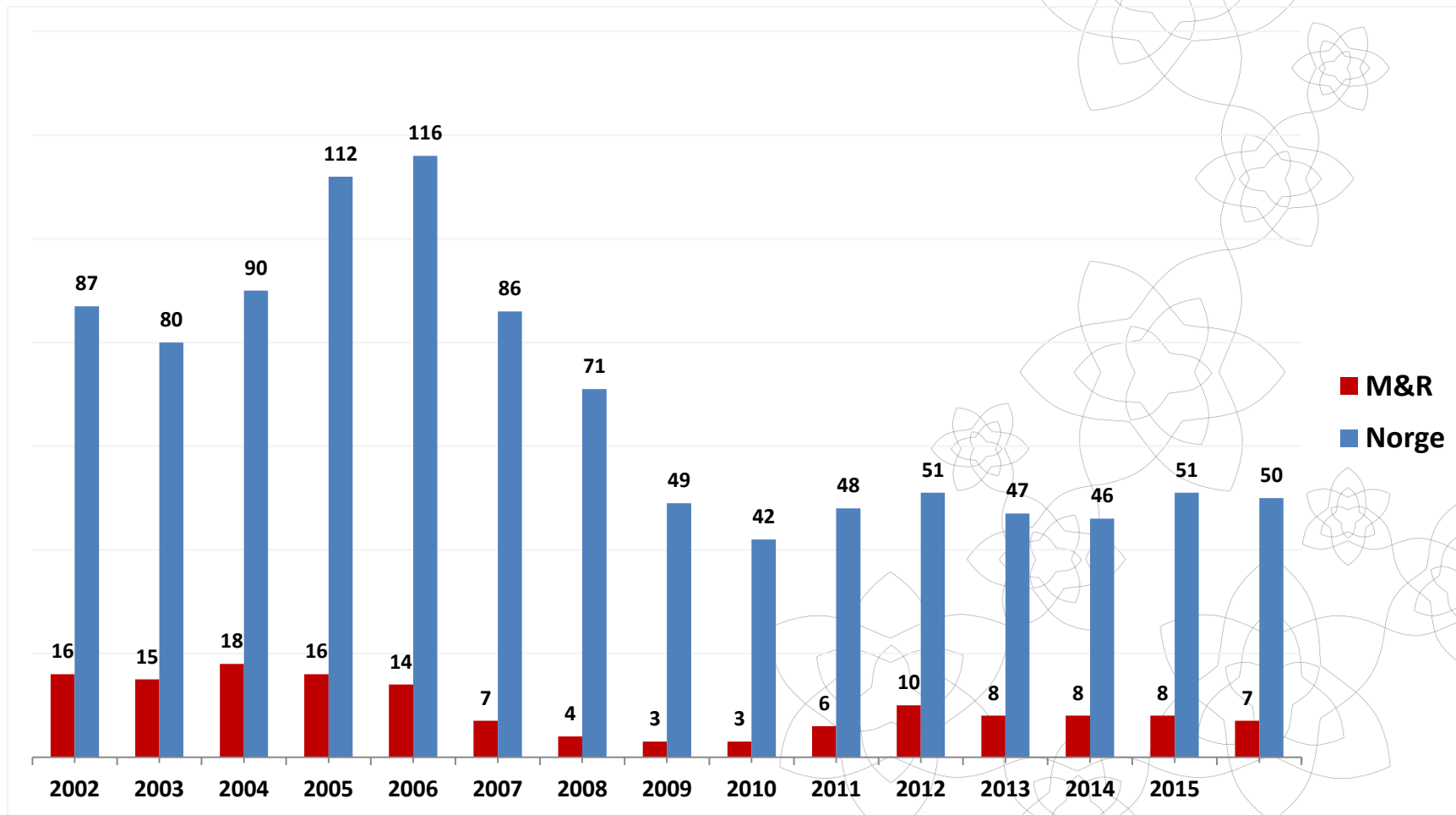

ROBEK i Møre og Romsdal

- 25 av 36 kommuner har vært i ROBEK
- Gjennomsnittlig opphold: 5,4 år
- Lengst opphold totalt: Hareid med 13 år,
Sykkylven 12,5 år
- Flest Nordmørskommuner som aldri har vært
i ROBEK

Robek-historikk

Robek-situasjonen

Kommune	Innmeldt	Utmeldt / planlagt utmeldt
Fræna	2009	2015
Gjemnes	2010	2016 – Ut 2015 ☺
Hareid	2011	2017
Stranda	2012	2023
Sykkylven	2010	2018
Vanylven	2012	2013 ☺
Vestnes	2009	2013 ☺
Volda	2014	2015 ☺
Ørsta	2009	2015 ☺
Ålesund	August 2014	2019
Kristiansund	Juli 2015	2017 ?
Rauma	August 2015	2019 ?

Robek – Hva skjer da?

Kommunen selv ansvarlig for

-å rette opp ubalanse

-Iverksette tiltak (inntektsside og utgiftsside)

Lovlighetskontroll årsbudsjett

Godkjenne låneopptak og leieavtaler

Godkjenne garantier for alle kommuner uavhengig av Robek

Tett oppfølging av fylkesmannen

-Forpliktende plan

-Robek-nettverk 2016?

Tidsrom	Aktivitet
Oktober/November	Besøk formannskap/kommunestyret
Desember	Budsjetthøring
Januar/Februar	Lovlighetskontroll/lånegodkjenning
Mars/April	Oppfølgingsmøte
Oktober	Rapportering

Lånegodkjenning

Hvis kommunen **følger** forpliktende plan og inndekning av underskudd, er utgangspunktet at kommunen får godkjent det kommunen betaler i avdrag + selvkost (VAR).

Hvis kommunen **ikke følger** vedtatt plan for inndekning av underskudd, må fylkesmannen stramme inn på lånegodkjenninga.

Likviditetslån – Kommunene skal alltid betale lønn og andre regninger.

Nedbetaling av underskudd

- **Hovedregler:**

- To år på å dekke inn et underskudd - ikke innmelding i Robek
- 4 år på å dekke inn et underskudd - innmelding i Robek

- **Unntaksregel:**

- Maks 10 år
- Søknad til KMD via Fylkesmannen
- Særlig store samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser

Kjennetegn på Robek-kommuner

Den svake kommuneøkonomien er ikke et resultat av plutselige og uventede hendelser, men skyldes en utvikling som har pågått over tid. «Robek» bør derfor ikke komme overraskende på de involverte.

Årsaken til at kommuner havner i Robek er ikke situasjonen i seg selv, men hvordan kommunene håndterer den.

Kommunen sin rolle

- Kommuner i Robek er etter kommuneloven pålagt å gjenvinne økonomisk balanse
- Kommunestyret selv ansvarlig for å føre en ansvarlig budsjettpolitikk
- Kommunen selv ansvarlig for å legge opp til en god prosess for å komme ut av Robek

Fylkesmannen sin rolle

Påse at kommunen gjenoppretter økonomisk balanse

Fylkesmannen vil støtte opp under arbeidet i kommunen

Økonomiske, juridiske og rettledende virkemiddel (pisk og gulrot)

- Lånegodkjenning og lovlighetskontroll
- Krav om forpliktende plan
- Robek-nettverk

Hva er en forpliktende plan?

En plan for å gjenvinne økonomisk kontroll

Dette oppnås gjennom:

Balanse mellom inntekter og utgifter

God økonomistyring

Forpliktende plan

Kommunen sin vei ut av Robek

1. Status for den økonomiske situasjonen
2. Økonomiske mål
3. Tiltak for å rette opp ubalansen

-Vedtak om forpliktende plan senest ved budsjettvedtaket

-Rapportering til neste år

-Kommunen som eier prosessen

→ Viktig at kommuner i Robek må arbeide langsiktig med store tiltak for å skape en bærekraftig drift

Forpliktende plan

Fylkesmannen holder tilbake 500 000 kr i forbindelse med budsjettet som blir utbetalt hvis:

1. Kommunen utarbeider en forpliktende plan
2. Gjennomfører tiltakene i planen
3. Holder budsjettbalansen ellers gjennom året

- Alle punktene må være oppfylt
- Vi forutsetter at kommunestyret aktivt går inn med tiltak for å holde budsjettet gjennom året

Eksempel to kommuner

Underskudd fra år	Underskudd	Inndekking 2009	Inndekking 2010	Inndekking 2011	Inndekking 2012	Inndekking 2013	Inndekking 2014	Inndekking 2015	Inndekking 2016	Rest udekket	Siste lovlige inndekkings år
Kommune 1											
2008	29 729	-7 989	-7 861			-1 928	-11 951			-	2014
2009	-									-	
2010	-									-	
2011	9 004						-1 597	-7 407		-	2015
2012	4 492							-4 492		-	2016
2013	-									-	
2014	-									-	
2015	-									-	
		21 740	13 879	22 883	27 375	25 447	11 899	-	-	-	

Underskudd fra år	Underskudd	Inndekking 2009	Inndekking 2010	Inndekking 2011	Inndekking 2012	Inndekking 2013	Inndekking 2014	Inndekking 2015	Inndekking 2016	Rest udekket	Siste lovlige inndekkings år
Kommune 2											
2008	12 259	-6 587			-3 485	-2 187				-	2014
2009	-									-	
2010	10 539					-9 660	-879			-	2014
2011	7 268						-7 268			-	2015
2012	-									-	
2013	-									-	
2014	-									-	
2015	-									-	
		5 672	16 211	23 479	19 994	8 147	-			-	

Suksessfaktorer

- De la en slagplan i fellesskap.
- Når en ikke har penger er det viktig at alle skjønner det.
- Situasjonen krever at man er tydelig!
- Man må lære seg å si nei, det er også uhyre viktig å være tydelig på politisk nivå! Man må ha med seg hele organisasjonen.
- Det er ingen grunn til å vente med tiltak, for da blir det bare verre.

Prosess

Kommunestyret – administrasjon
- må jobbe sammen

Realisme

- Praktisk gjennomførbarhet
- Politisk gjennomførbarhet

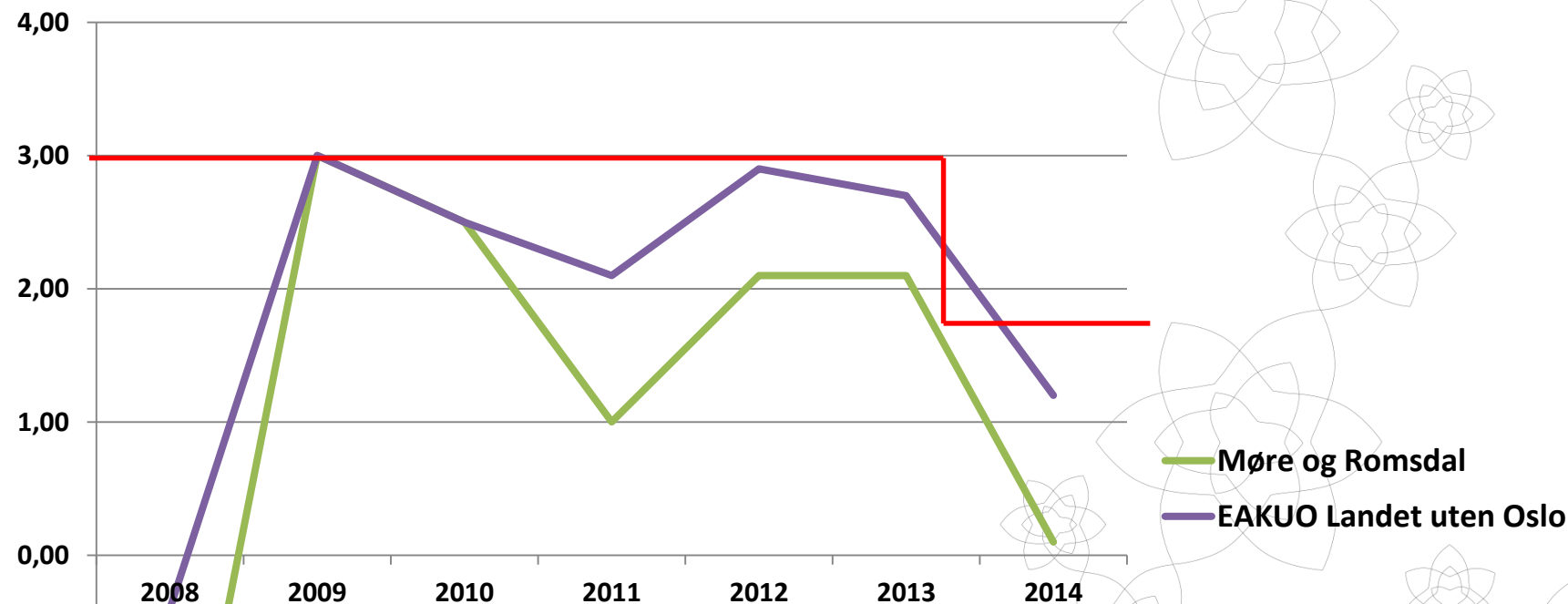
Kommuneøkonomi

Utfordringsbildet framover

- Endring i folketallet og alderssammensetning
 - Pensjon
 - Høy gjeld og lav rente
 - Lovpålagte, ressurskrevende tjenester
- Kommuner i økonomisk ubalanse får det tøffere

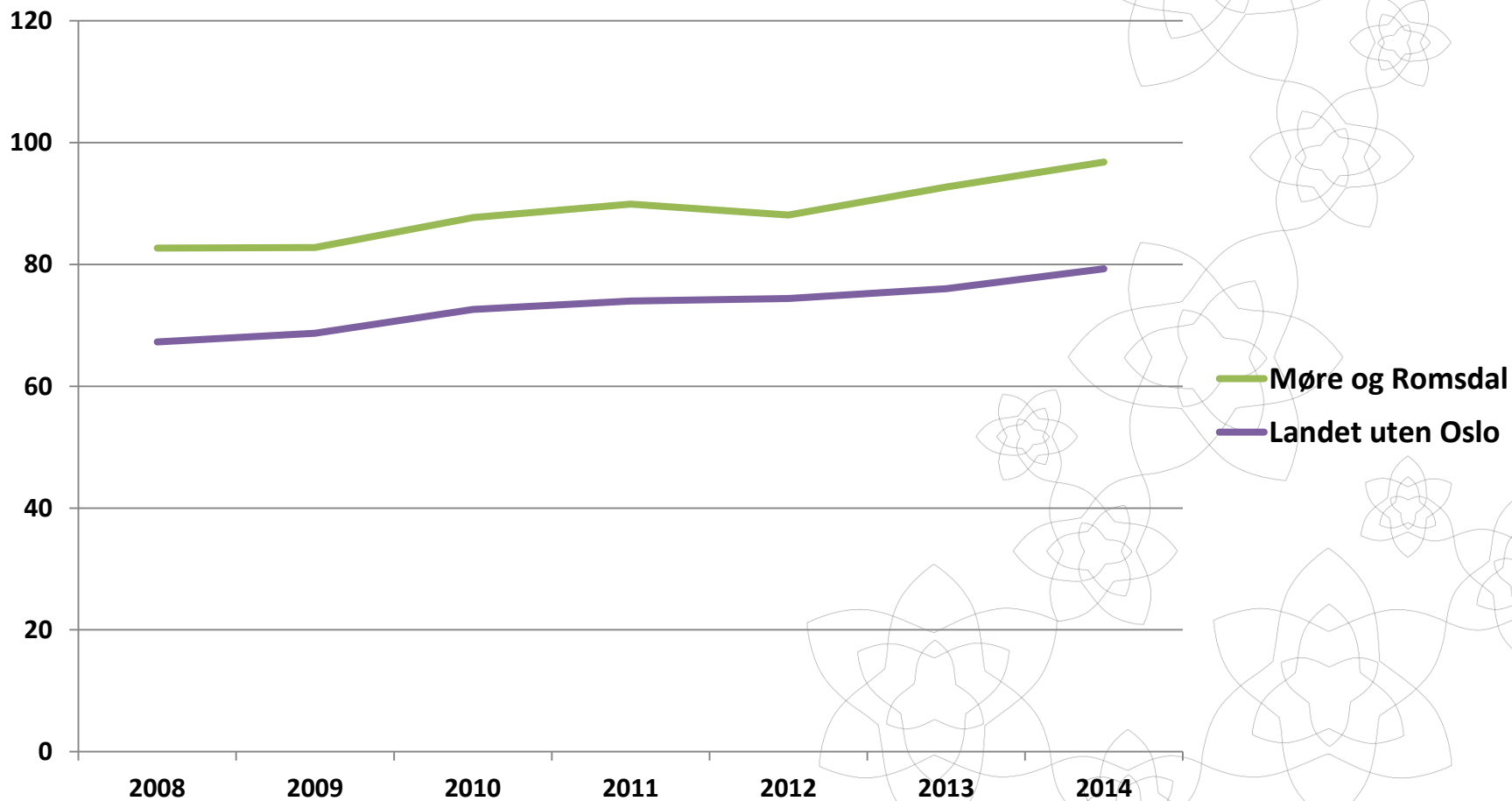
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Møre og Romsdal
EAKUO Landet uten Oslo

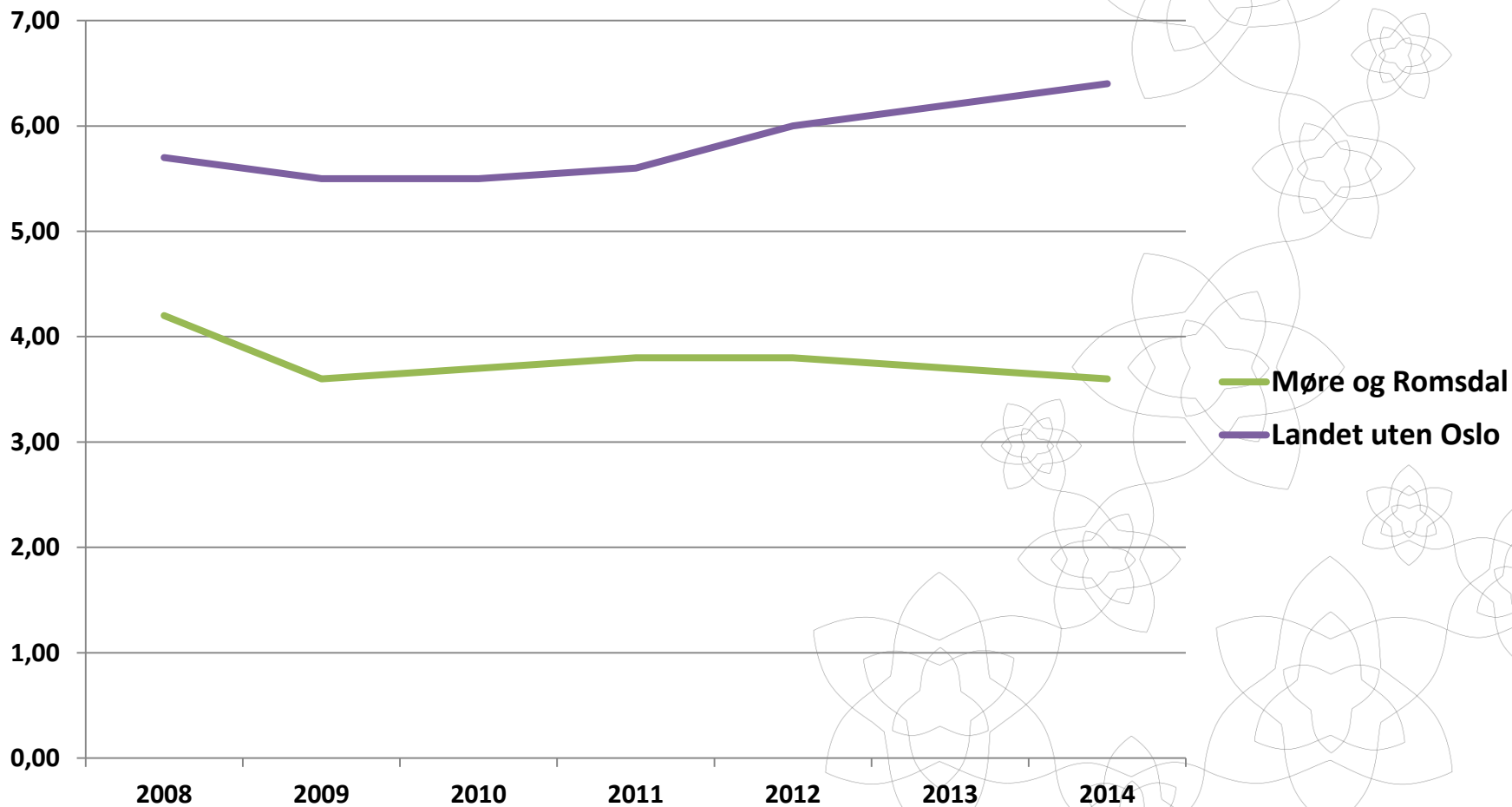

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

FM sine forventninger til kommuner med høyt driftsnivå i forhold til inntektene

- Kommunen innser alvorret
- Kommuneøkonomien blir prioritert
- Kommunen løser utfordringene

Vi forutsetter at kommunestyret gjennom året aktivt går inn med tiltak for å holde budsjettet

Kommuneøkonomi – rolle og oppgaver

- Veiledning, kontroll og godkjenning – økonomikapitlene 8, 9 og 10 i kl
 - Budsjet, økonomiplan, regnskap, årsmelding, lån, garantier
- Kommunedialog
 - Kommunebilde og –besøk
 - Besøk etter ønske fra kommune eller eget initiativ
 - Konferanser, kommuneproposisjon og statsbudsjett
 - Nettverk
- Robek
 - Lovlighetskontroll og lånegodkjenning
 - Forpliktende plan
- Skjønnsmidler
 - Ordinære skjønnsmidler og prosjektskjønn
 - Ekstraordinære (for eksempel Dagmar)
- Statistikk
 - Kostra – «Utviklinga i kommuneøkonomien»
 - SSB, Iplos, GSI, mv
 - Benchmarking, gode idéer

Skjønnsmidler

- Prosjektskjønn – utvikling og innovasjon – Frist ca 15. mars
 - Betre oppvekst
 - Spesialundervisning og læringsmiljø
 - Samfunnstrygghet og beredskap
 - Fremmede plantearter
 - Velferdsteknologi
 - Kommunereform
- Ordinære skjønnsmidler – Frist ca 15. august
 - Ressurskrevende tjenestemottakere
 - Barnevern
 - Språkdeling
 - Ekstraordinære utfordringer; beredskap
 - Enkelt/spesielle saker
- Tilbakeholdt skjønn – Frist ca 1. oktober (evt når det oppstår)
 - Kriser / naturkatastrofer; flom, skred, orkan, mv

